

ความหมาย ประเภท และสาเหตุของ “บัณฑิต” ตามทัศนะของพุทธศาสนา
และตามทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่

พระภิกษุสามเณรที่เป็นบัณฑิต พุทธศาสนิกชนกำลังให้ความสนใจเป็นอย่างมาก แต่มีผู้ศึกษาน้อย อาจเป็นเพราะเรื่องของพระภิกษุสามเณรเป็นเรื่องละเอียดอ่อน คำว่า “บัณฑิต” จึงมีผู้ให้ความหมายน้อยและให้คำจำกัดความของบัณฑิตยังไม่ชัดเจนว่า “บัณฑิต” หมายถึงอะไรกันแน่ ผู้วิจัยจึงต้องการนำเสนอความหมายของบัณฑิต ประเภท ของบัณฑิต และสาเหตุที่เป็นบัณฑิต ตามทัศนะของพุทธศาสนาและตามทัศนะของ นักวิชาการสมัยใหม่ ดังต่อไปนี้

2.1 ความหมายของ “บัณฑิต”

ผู้วิจัย จะศึกษาวิเคราะห์ถึงความหมายของคำว่า “บัณฑิต” ที่ปรากฏในคัมภีร์ต่าง ๆ ของพุทธศาสนาและนักวิชาการด้านศาสนา มีความหมาย ดังนี้

2.1.1 ตามทัศนะของพุทธศาสนา

คัมภีร์พระไตรปิฎกได้กล่าวถึงความหมายของบัณฑิตว่า “เนติธัมม น ปุมา อาสี”¹ เจาไม่เป็นหญิงไม่เป็นชาย

อรรถกถาได้อธิบายว่า “เนติธัมม น ปุมาติ” นปฺสกุตฺตํ สนฺธายาห² คำว่า ไม่เป็นหญิงไม่เป็นชายท่านกล่าวหมายเอาความเป็นบัณฑิต

เมื่อพิจารณาจากคำแปลแล้ว หมายถึงผู้มีความบกพร่องทางกายภาพ อวัยวะเพศไม่ปรากฏให้เห็นชัดว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิงตั้งแต่เกิด จึงหมายเอาบัณฑิตประเภทนปฺสกุ- บัณฑิต ซึ่งพระอรรถกถาจารย์ได้อธิบายไว้ในประเภทของบัณฑิต ในอรรถกถาพระวินัยไว้ แล้ว จะได้กล่าวเป็นลำดับไป

¹ ชุ.ชา. 28/864/305.

² ชุ.ชา.อ. 44/173.

พระอรรถกถาจารย์ให้ความหมายคำว่า “บัณฑิต” หมายถึงมนุษยชาติที่มีใช้ชายหรือหญิง มีกิเลสหนา มีความกำหนดกัลลหภูมิไม่รู้จักรสร้างและพวกบัณฑิตที่ถูกกำลังแห่งความกำหนดกัลลหภูมิครอบงำแล้ว ย่อมปรารถนาความสนิทสนมกับชายคนใดคนหนึ่ง³

คัมภีร์อภิธานวรรณนา ให้ความหมายคำว่า “บัณฑิต” หมายถึงผู้เปลี่ยนเพศไปหรือผู้ถึงความบกพร่องแห่งเพศ ผู้ปราศจากการไหลออกแห่งราคะ ผู้ไม่ใช่หญิง ไม่ใช่ชาย

โดยวิเคราะห์คำว่า “ปณฺฑโก” ไว้ว่า “ปณฺฑิตี ปณฺฑโก”(ปณฺพยุวหาเร+ท+ก)“ปณฺฑโก” แปลว่า “บัณฑิต” ผู้เปลี่ยนเพศไป ชื่อว่าบัณฑิต และวิเคราะห์ขยายความต่อไปอีกว่า “ลึงฺค-เวกฺขณฺณวํ ปณฺฑติ คฺจุณฺตีติ” (ปณฺฑ ลึงฺคเวกฺขณฺเย+อ+ก, ลงนิคหิต อาคม อาเทศนิคหิตเป็น ณ) “ปณฺฑโก” แปลว่า “บัณฑิต” ผู้ถึงความบกพร่องแห่งเพศ ชื่อว่าบัณฑิต⁴

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ให้ความหมายคำว่า “ปณฺฑก” ว่า “จำพวกที่เพศบกพร่อง ที่แปลทับศัพท์ว่า บัณฑิต ๆ นั้น ยากที่จะเข้าใจว่าได้แก่คนชนิดใด คงได้ความตามบาลีและอรรถกถาว่า นัยว่าได้แก่ชายมีราคะกล้า ประพฤตินอกจารีตในทางเสพในกามและยั่ววนชายอื่น ให้เป็นเท่านั้นหนึ่ง ชายผู้ถูกตอน กะเทยโดยกำเนิดหนึ่ง”⁵

พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ ให้ความหมายคำว่า “ปณฺฑก” หมายถึงผู้ที่มีเครื่องหมายแห่งบุรุษและสตรีขาดตกบกพร่องไปได้ทำการวิเคราะห์ไว้ว่า“ปณฺฑติ ลึงฺคเวกฺขณฺณวํ คฺจุณฺตีติ” “ปณฺฑโก” แปลว่า ผู้ที่มีเครื่องหมายแห่งบุรุษและสตรีขาดตกบกพร่องไป ผู้นั้นชื่อว่า บัณฑิต⁶

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ให้ความหมายคำว่า “บัณฑิต” ว่า กะเทย หมายถึงคนไม่ปรากฏว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง⁷

³ มหามกุฏราชวิทยาลัย, สมันตปาสาทิกา อรรถกถาพระวินัย มหาวรรค วรรณ ตอน 1, พิมพ์ครั้งที่ 12 (กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2540), น.84.

⁴ คัมภีร์อภิธานวรรณนา, พระมหาสมปอง มุทิโต, แปลและเรียบเรียง (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา, 2542), น. 326.

⁵ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, สารานุกรมพระพุทธศาสนา (กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2529), น. 32.

⁶ พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, ปรมาตตโชติกะ มหาอภิธัมมัตถสังคณฐิกา ปริจเฉทที่ 5 เล่ม 1 (กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสัทธัมมโชติกะ, 2517), น. 228.

⁷ พระธรรมปิฎก, (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสน์ฉบับประมวลศัพท์ (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2538), น. 135.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) ให้ความหมายคำว่า “บัณฑิต” หรือ “กะเทย” คือ ผู้เป็นไปตามสภาพ ผู้มีชายมีหญิงหรือผู้ไม่สามารถจะย้ายเข้าศึกได้ดีเท่าบุรุษ

โดยได้วิเคราะห์คำว่า “ปณฺฑโก” ไว้ว่า “สภาวํ ปทติ คจฺจติ” “ปณฺฑโก” แปลว่า ผู้เป็นไปตามสภาพ (ปติ ภาตุในความว่าไป เป็นไป อ ปัจจัย ก สกรรม ลงนิคหิตอาคมแล้ว แปลงเป็น ณฺ ลงสระหน้า⁸

จากคำจำกัดความต่าง ๆ ที่กล่าวมา พอสรุปความได้ว่า “บัณฑิต” หมายถึง ชายผู้ที่มีความกำหนดกลัดกลุ้มไม่รู้จักรสร้าง ถูกกำลังแห่งความกำหนดครอบงำแล้ว (ราคะ) ย่อมปรารถนาความพึงพอใจในเพศชายเพศเดียวกัน ประพฤตินอกจารีตในทางเสพกามหรือบุคคลผู้มีมือวิยะเพศบกพร่อง ปรากฏไม่ชัดว่าเป็นเพศชายหรือเพศหญิง หลังจากรู้ความหมายของบัณฑิตตามทัศนะทางพุทธศาสนาแล้ว จากนั้นไปจะศึกษาความหมายของบัณฑิตตามทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่ ดังต่อไปนี้

2.1.2 ตามทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 ให้ความหมายคำว่า “บัณฑิต” (บัณฑิต) หมายถึง กะเทย⁹ “กะเทย” หมายถึง คนที่มีมือวิยะเพศทั้งชายและหญิง คนที่มีจิตใจและกิริยาอาการตรงข้ามกับเพศของตน¹⁰

สมพร เจริญพงศ์ ได้ให้ความหมายคำว่า “กะเทย” หมายถึง ลักเพศ คือบุคคลที่มีจิตใจหรือจิตกิริยาผิดเพี้ยนไปจากเพศของตัว จิตกิริยา ครึ่งๆ กลางๆ ระหว่างชายหรือหญิง¹¹

เอี่ยมวรเมธ ได้ให้ความหมายคำว่า “กะเทย” หมายถึง พวกรักร่วมเพศ พวกลักเพศ

⁸ พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), ศัพท์วิเคราะห์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เลียงเชียง, 2550), น. 389.

⁹ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์, 2546), น. 616.

¹⁰ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 น. 93.

¹¹ สมพร เจริญพงศ์, พจนานุกรมไทยฉบับพิสดาร (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา, 2544), น. 53.

ผู้ชายที่ชอบทำตัวเหมือนผู้หญิง มีจิตใจเป็นหญิง หรือหญิงที่ชอบทำตัวและแต่งตัวเป็นชาย¹²

นายแพทย์สุกมล วิภาวีพลกุล ให้ความหมายคำว่า “กะเทย” เป็นคำที่มีมาแต่ดั้งเดิม ใช้กันมานาน เป็นคำที่เรียกกลุ่มคนผู้มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. ผู้มีอวัยวะเพศทั้งชายและหญิงในร่างเดียวกัน (Hermaphrodite)
2. ชายหรือหญิงที่แปลงเพศ (Transsexualism)
3. ชายหรือหญิงที่นิยมแต่งกายในชุดของเพศตรงข้าม (Transvestism)
4. ชายหรือหญิงผู้มีใจรักใคร่เพศเดียวกัน (Homosexuality)

ส่วนใหญ่หมายถึงชายรักชายและอาจหมายถึงหญิงรักหญิงด้วยกัน¹³

ตามทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่ พอสรุป ความหมายของคำว่า “บัณเฑาะก์” ได้ ดังนี้ “บัณเฑาะก์” (เป็นคำแปลทับศัพท์) หมายถึง “กะเทย” คือ ผู้ที่มีอวัยวะเพศทั้งเพศชายและเพศหญิงในคนเดียวกัน มีจิตใจกิริยาอาการตรงข้ามกับเพศของตน มีสภาพจิตใจและอารมณ์แปรปรวนขึ้น ๆ ลง ๆ ระหว่างชายกับหญิงและนิยมแต่งกายในชุดของเพศตรงข้าม ชอบเพศเดียวกัน ที่สังคมปัจจุบันมักเรียกรวมว่า “รักร่วมเพศ” หมายถึง “กะเทย” “เกย์” “ตุ๊ด” “ทอม” “ดี้” และ “เลสเบี้ยน”

เมื่อพิจารณาดูความหมายของคำว่า “บัณเฑาะก์” ทั้งทางพุทธศาสนาและตามทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่แล้ว จะเห็นได้ว่ามีความหมายคล้ายกันมาก ที่แตกต่างกันก็คือ นักวิชาการสมัยใหม่จะเรียก “บัณเฑาะก์” ว่า “กะเทย”

หลังได้รู้ความหมายของบัณเฑาะก์ทั้งตามทัศนะของพุทธและตามทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่แล้ว จากนั้นไปจะศึกษาประเภทของบัณเฑาะก์ระหว่างทัศนะของพุทธและทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่ เป็นลำดับต่อไปนี้

2.2 ประเภทของบัณเฑาะก์

ในพระไตรปิฎกไม่ได้แบ่งประเภทของบัณเฑาะก์ไว้ แต่ในอรรถกถาวิญญูได้แบ่งประเภทของบัณเฑาะก์ไว้ตามลักษณะด้านจิตใจและด้านกายภาพ ด้วยอำนาจแห่งความกำหนด

¹² เขียวชัย เขียววรเมธ, พจนานุกรมไทยฉบับใหม่ (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์อักษรพิทยฯ, 2544), น. 64.

¹³ <http://sex.sanook.com/romance/friendship/friend_23549.php> 15 may 2007.

ภายในจิตใจและการแสดงออกทางกาย เพื่อต้องการกำหนดรู้ประเภทของบัณฑิตตามทัศนะของพุทธศาสนา ดังต่อไปนี้

2.2.1 ตามทัศนะของพุทธศาสนา

พระอรรถกถาจารย์ได้แบ่งประเภทของบัณฑิตตามลักษณะด้านจิตใจและด้านกายภาพไว้ 5 ประเภท ดังนี้ คือ

1. อาสิตตบัณฑิต
2. อุตสฺสยบัณฑิต
3. โอบีกกมยบัณฑิต
4. ปักขบัณฑิต
5. นปฺงสกบัณฑิต¹⁴

อาสิตตบัณฑิต หมายถึง ผู้ชายที่ดับความใคร่เร่าร้อน (เพราะกาม) ของตนโดยการใช่ว่าปากอมองรสชาติของชายอื่นแล้วให้น้ำอสุจิรดตัวเอง (ยสฺส ปเรสฺส อมฺกชาตํ มุเชน คเหตุวา อสุจินา อาสิตตสฺส ปรีฟ้าโห วุปฺสุมฺมตี อยฺม อาสิตตปณฺทโก¹⁵)

พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ ได้อธิบายขยายความว่า บุคคลผู้ใดบังเกิดความกำหนดยินดีมีความกระวนกระวายขึ้นแล้วเอาปากคาบองศาตของบุรุษผู้อื่น ดูดกินซึ่งน้ำอสุจินั้น แล้วจึงจะดับดับความกระวนกระวาย บุคคลชนิดนี้ ได้ชื่อว่า อาสิตตบัณฑิต หรืออีกพวกหนึ่งเมื่อตอนแรกยังไม่เกิดความกำหนดยินดี ต่อเมื่อได้ดูดกินซึ่งน้ำอสุจิแล้ว จึงเกิดความกำหนดยินดี บุคคลชนิดนี้ ก็ได้ชื่อว่า อาสิตตบัณฑิต เช่นเดียวกัน¹⁶

อุตสฺสยบัณฑิต หมายถึง คนที่เมื่อเห็นผู้อื่นประพฤติก่อล่วงละเกินทางเพศกัน เกิดความริษยาขึ้น ความเร่าร้อนจึงระงับไป (ยสฺส ปน ปเรสฺส อชฺฌมาจารย์ ปสฺสโต อุตสฺสยาย อูปฺปนฺนาย ปรีฟ้าโห วุปฺสุมฺมตี อยฺม อุตสฺสยปณฺทโก¹⁷)

¹⁴ มหามกุฏราชวิทยาลัย, ตติยสมันตปาสาทิกา อรรถกถาพระวินัย มหาวรรค เล่ม 6, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มกุฏราชวิทยาลัย, 2543), น. 309.

¹⁵ มหามกุฏราชวิทยาลัย, สมณุตปาสาทิกา นาม วินยภูฏกถา (ตติโย ภาโค), น. 87.

¹⁶ พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, ปรมัตถโชติกะ มหาอภิธัมมัตถสังคหฎีกา ปริจเฉทที่ 5 เล่ม 1 น. 228.

¹⁷ มหามกุฏราชวิทยาลัย, สมณุตปาสาทิกา นาม วินยภูฏกถา (ตติโย ภาโค), น. 87.

พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ ได้อธิบายขยายความว่า บุคคลผู้ใดได้โอกาสแอบดู บุรุษและสตรีกำลังร่วมรสกันอยู่ ก็บังเกิดความริษยาขึ้นมาในขณะเดียวกันนั้น ความกำหนัดยินดี ของตนก็ระงับดับลงเหมือนกับว่าตนเองได้เสพด้วย ฉะนั้น บุคคลชนิดนี้ ได้ชื่อว่า อุตสฺสยะ- บัณเฑาะก์¹⁸

โอปปกมียบัณเฑาะก์ หมายถึง คนที่ถูกตัดองคชาต (ยสฺส อูปกฺกเมน พิชานิ อปนี ตานิ อยํ โอปปกมียปณฺฑโก¹⁹)

พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ ได้อธิบายขยายความว่า บุคคลผู้ที่ถูกตอนไม่ให้มี ความกำหนัดยินดีเกิดขึ้น เช่นพวกขันทีที่ต้องมีหน้าที่อยู่ใกล้ชิดกับนางสนมกำนัลของพระเจ้า แผ่นดิน บุคคลชนิดนี้ ได้ชื่อว่าโอปปกมียบัณเฑาะก์ เฉพาะบุคคลประเภทนี้จะกล่าวว่าเป็น บัณเฑาะก์มาแต่กำเนิดโดยตรงไม่ได้

ฉะนั้น โอปปกมียบัณเฑาะก์พวกนี้ ปฏิสนธิด้วยอเหตุกปฏิสนธิก็มี ได้หรือเป็นวิ เหตุกปฏิสนธิเหตุกปฏิสนธิก็มีได้²⁰

ปักขบัณเฑาะก์ คนที่เป็นบัณเฑาะก์ในเวลาข้างแรมด้วยอนุภาพอกุศลวิบาก แต่ใน เวลาข้างขึ้น ความเร่าร้อน ย่อมระงับไป (เอกฺโข โปน อุกุสลวิปากานุภาเวน กาฬปักฺข ปณฺฑโก โหติ ชุณฺหปักฺข ปนฺสฺส ปริฬาโห วุปฺสรมฺหิติ อยํ ปักฺขปณฺฑโก²¹)

พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ ได้อธิบายขยายความว่า บุคคลผู้ใดในกาฬปักข์ คือ ข้างแรมให้เกิดความกำหนัดยินดีกระวนกระวายด้วยอำนาจแห่งอกุศลกรรม ครั้นเมื่อถึงชุณหปักข์ คือข้างขึ้นความกระวนกระวายนั้นก็หายไปหรือเมื่อชุณหปักข์เกิดความกระวนกระวาย ครั้นถึง กาฬปักข์หายไป ข้างใด ข้างหนึ่ง เช่นนี้ ผู้นี้ได้ชื่อว่า ปักขบัณเฑาะก์²²

นปฺปฺสกบัณเฑาะก์ คนที่เป็นบัณเฑาะก์โดยกำเนิด (โย โปน ปฏิสนฺธิยฺเยว อภาวโก

¹⁸ พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, ปรมัตถโชติกะ มหาอภิธัมมัตถสังคหणीกา ปริจเฉทที่ 5 เล่ม 1 น. 228.

¹⁹ มหาภิกขุสงฆ์วิทยาลัย, สมณุตปาสาทิกา นาม วินยภูฏกถา (ตติโย ภาค), น. 87.

²⁰ พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, ปรมัตถโชติกะ มหาอภิธัมมัตถสังคหणीกา ปริจเฉทที่ 5 เล่ม 1, น. 228.

²¹ มหาภิกขุสงฆ์วิทยาลัย, สมณุตปาสาทิกา นาม วินยภูฏกถา (ตติโย ภาค), น. 87.

²² พระสัทธัมมโชติกะ ธัมมาจริยะ, ปรมัตถโชติกะ มหาอภิธัมมัตถสังคหणीกา ปริจเฉทที่ 5 เล่ม 1, น. 228.

อู๋ปุ่นโน อ๋อ นพัสกปณฺทโก²³⁾

1.กะเทยแท้ (True hermaphrodites) เป็นผู้มีต่อมเพศของชายและหญิงอยู่ในบุคคลคนเดียวกันคือมีทั้งรังไข่และอัณฑะอยู่บุคคลคนเดียวกันซึ่งมีโอกาสน้อยมากนอกจากนี้อวัยวะภายนอกจะพบว่ามีความคล้ายของเพศใดเพศหนึ่งอีกด้วย

2.กะเทยเทียม (Pseudo-hermaphrodites) เป็นผู้มีต่อมเพศของเพศใดเพศหนึ่งแต่อวัยวะเพศข้างนอกของเขาจะไปคล้ายกับเพศที่ตรงกันข้ามหรือไม่มีลักษณะของเพศที่เป็นของตนเองอย่างสมบูรณ์ โดยแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) กะเทยเทียมชาย (Male Pseudo-hermaphrodites) เป็นผู้มีต่อมเพศชาย (อัณฑะ) แต่อวัยวะเพศภายนอกกับไปคล้ายของเพศหญิง หรือเป็นผู้มีอวัยวะเพศของชายที่ไม่สมบูรณ์ สำหรับผู้ชายมีอวัยวะเพศภายนอกกับไปคล้ายของเพศหญิงเรียกว่า “Testicular Feminization Syndrome” พวกนี้จะมีอวัยวะเพศภายนอกเป็นหญิง แต่ช่องคลอดตื้นมาก ไม่มีรังไข่ ไม่มีมดลูก ลูกอัณฑะจะอยู่ในช่องท้องหรือบริเวณขาหนีบนอกจากนี้ลักษณะอาการนี้จะเป็นกรรมพันธุ์อีกด้วย

(2) กะเทยเทียมหญิง (Female Pseudo-hermaphrodites) คนที่มีต่อมเพศหญิงหรือรังไข่ส่วนอวัยวะเพศภายนอกกลับคล้ายของชาย หรือเป็นผู้มีอวัยวะหญิงไม่สมบูรณ์²⁶

นายแพทย์อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม ได้แบ่งประเภทของกะเทยไว้ 3 อย่าง คือ

1. กะเทยจริง (Hermaphrodite) หมายถึงคนมีอวัยวะเพศ 2 เพศ กำเนิดอยู่ในตัวคนเดียวกัน เช่น อาจจะมีองคชาต แล้วก็มีเต้านมด้วย หรืออาจจะมีลูกอัณฑะ ในขณะเดียวกัน ก็อาจจะมีมดลูกด้วย ทำให้ไม่สามารถวินิจฉัยว่า คนนี้หญิงหรือชายกันแน่ เฮอร์มาโฟไดท์ มี 2 ประเภท คือ ประเภทกะเทยแท้ หมายความว่าลักษณะทางเพศที่เด่นตรงกับฮอร์โมนในตัว ส่วนกะเทยเทียม คือกะเทยซึ่งมีลักษณะทางเพศภายนอกให้เห็นเด่นอย่างหนึ่ง แต่ฮอร์โมนนี้ ผลิตแท้จริงเป็นของอีกเพศหนึ่ง กะเทยจริงเป็นความผิดปกติทางร่างกายจริง ๆ

2.ลักเพศ (Transvestitism) บางคนเรียกว่า กะเทยเหมือนกัน แต่เป็นพวกชอบแต่งตัวเป็นเพศตรงข้ามกับเพศที่แท้จริงของตัวเอง เช่น หญิงชอบแต่งตัวเป็นชาย ชายชอบแต่งตัวเป็นหญิง พวกนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นโฮโมเซ็กชวลทุกรายไป

3.ทรานแซ็กชวลลิสม์ (Transsexualism) ปัจจุบันพบได้มากขึ้นเป็นพวกที่มักมีใจต้องการจะมีเพศตรงข้ามกับเพศที่ธรรมชาติให้มา เช่น ตัวเองเป็นเพศชายมีอวัยวะและฮอร์โมนเพศทุกอย่างเป็นชาย แต่จิตใจคิดว่าตัวเองเป็นหญิง

²⁶ สมพร โพธินาม, “กะเทย (Hermaphroditism),” วารสารศูนย์การแพทยศาสตร์ 3 (2520):84.

ฉะนั้น ทรานแซกซ์วลลิสท์ จะพยายามทำทุกอย่างที่จะทำให้ตนเองได้เป็นเพศตรงข้ามกับเพศที่แท้จริงของตัวเองให้ได้โดยการผ่าตัดเปลี่ยนเพศ ไม่ว่าจะเจ็บปวดขนาดไหน ลงทุนลงแรงขนาดไหนก็ตามและพวกนี้ก็ไม่จำเป็นต้องเป็นโฮโมแซกซ์วลลิสท์ทุกรายเสมอไป ความผิดปกติที่กล่าวมานี้ไม่เหมือนกัน แต่อาจจะเป็นมากกว่า 1 อย่างได้ เช่น เป็นทั้งโฮโมแซกซ์วลลิสท์ด้วย ทรานเวสติสผสมด้วยหรือเป็นทรานแซกซ์วลลิสท์ผสมกับทรานเวสติสก็ได้²⁷

สังคมไทยมีคำไทยที่สื่อความหมายไปในทางรักร่วมเพศหลายคำ “รักร่วมเพศ” ตรงกันข้ามกับคำ “รักต่างเพศ” ซึ่งถ้าเป็นคำนามก็หมายถึงคนที่มีความรักหรือความปรารถนาทางเพศกับคนต่างเพศคือชายรักหญิงหรือหญิงรักชาย คำว่า “รักร่วมเพศ” ใช้กันมานานจนเป็นที่คุ้นเคยในวงการแพทย์แต่กลุ่มรักร่วมเพศไม่ชอบคำนี้ เนื่องจากอาจทำให้คนเข้าใจผิดว่ากลุ่มนี้เป็นคนรักที่จะ “ร่วมเพศ” ผิดจากความหมายที่ต้องการคือรักคนเพศเดียวกัน สำหรับ “ชายรักชาย” และ “หญิงรักหญิง” เรียกว่า “รักร่วมเพศ” และสำหรับ “ชายรักกับหญิง” และ “หญิงรักกับชาย” เรียกว่า “รักต่างเพศ”²⁸ แต่ยังมีความหมายสับสนอยู่จึงทำให้ทัศนคติของสังคมต่อรักร่วมเพศสับสนไปด้วยเรามีคำว่า “กะเทย” ที่ใช้กันมานาน และมีคำใหม่ซึ่งแปลมาจากภาษาอังกฤษ คือ “เกย์” และ “ตุ๊ด” ดังนั้น จึงควรทราบความหมายของคำว่า “เกย์” และ “ตุ๊ด” ดังต่อไปนี้

“เกย์” ยืมมาจากภาษาอังกฤษ คือ “Gay” ซึ่งแปลว่าเร่าเริง สนุกสนานมีชีวิตชีวาของกลุ่มชายรักร่วมเพศเรียกตัวเองว่า “เกย์” เพื่อบ่งบอกถึงความหมายที่ดีของชายรักร่วมเพศคำนี้ดูจะเป็นคำที่กะทัดรัดมีความหมายในทางบวกเหมาะกว่าคำอื่น ๆ

“ตุ๊ด” เป็นคำที่ยืมมาจากคำ “Tootsie” ซึ่งเป็นชื่อภาพยนตร์อเมริกันขนาดห้าดาวเมื่อ 20 กว่าปีมาแล้ว คือประมาณ ปี พ.ศ. 2525 (ค.ศ.1982) กำกับการแสดง โดย Sydney Pollack และนำแสดงโดยดาราชายชื่อดังคือ Dustin Hoffman ซึ่งแสดงเป็นชายที่อยากเป็นนักแสดงแต่สมัครที่ไหนก็ไม่มีใครรับจนกระทั่งเขาปลอมตัวเป็นหญิงไปสมัครกลับได้รับการยอมรับและกลายเป็นดาราหญิงที่มีผู้นิยมชื่นชอบแต่ก็ประสบปัญหาชีวิต เพราะการปลอมแปลงเป็นเพศหญิง ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาพยนตร์ยอดเยี่ยมเรื่องหนึ่งและดูเหมือนจะช่วยให้คนยอมรับชายที่แต่งตัวเป็นหญิงดีขึ้นผู้ที่อายุประมาณ 40 ปี อาจเคยดูภาพยนตร์เรื่องนี้มาแล้ว “ตุ๊ด” เป็นคำที่ใช้เรียกชายที่แต่งตัวเป็นหญิงและมีพฤติกรรมรักร่วมเพศในบทบาทของหญิงหรือเกย์ควีน²⁹

²⁷ อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม, เพศศึกษาที่นำรู้ (กรุงเทพมหานคร: สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, 2532), น. 239.

²⁸ สุพร เกิดสว่าง, ชายรักชาย (กรุงเทพมหานคร: สามเจริญพาณิชย์, 2546), น. 9.

²⁹ เรื่องเดียวกัน, น. 11.

“เกย์” ยังแบ่งออกไปตามบทบาทในการมีเพศสัมพันธ์เป็นสามแบบ คือ

1) เกย์คิง (Gay King) อยู่ในบทบาทของชายเป็นฝ่ายรุก เกย์คิงส่วนหนึ่งมีความรู้สึกเป็นชาย ทำทางเหมือนชายทั่วไป และอาจร่วมเพศได้กับทั้งชายและหญิง

2) เกย์ควีน (Gay Queen) มีบทบาทเป็นหญิงเป็นฝ่ายรองรับ เกย์ควีนมักมีลักษณะให้สังเกตได้จากกิริยา มารยา การพูดจาและความพิถีพิถันในการแต่งกายคล้ายหญิงศัพท์อีกคำหนึ่งใช้กับเกย์ควีนคือ ตูต ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นแต่เกย์ควีนอาจมีลักษณะเหมือนชายทั่วไปก็ได้

3) เกย์ควิง (Gay Quing) คำว่า Quing มาจาก Queen+King เกย์ควิงหรือเรียกสั้นๆ ว่า “ควิง” คือเกย์ที่มีทั้งสองบทบาท อยู่ในบทบาท “ชาย” ก็ได้ “หญิง” ก็ได้ คำว่า Quing นี้ใช้กันอยู่ในกลุ่มเกย์ไทย เกย์ที่มีพลังกำลังแข็งแรงมีอำนาจมักจะเป็นฝ่าย “รุก” ผู้ที่มีอายุน้อยกว่า อ่อนแอกว่าอาจจำเป็นต้องเป็นฝ่ายรับ³⁰

จากลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวมาแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างที่จะต้องแยกออกจากลักษณะรักร่วมเพศ บุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวข้างต้นไม่ใช่บุคคลรักร่วมเพศ แต่ความเป็นจริงของสังคมอาจพบว่าบุคคลรักร่วมเพศ อาจมีลักษณะข้างต้นร่วมอยู่ด้วย เช่น เป็นบุคคลรักร่วมเพศและมีลักษณะรักเพศชอบแต่งกายอย่างเพศตรงข้ามด้วย

ถ้าจะสังเคราะห์ประเภทของบัณฑิตทางพุทธศาสนาให้เข้ากับกะเทยและเกย์ตามทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่ พอสังเคราะห์ได้ ดังนี้ คือ

อัสติตบัณฑิต เกย์ สังเคราะห์เข้ากับเกย์ อาจเป็นได้ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับ หรือทั้ง 2 อย่างก็ได้

อุสสุยบัณฑิต เกย์ สังเคราะห์เข้ากับลักเพศ เพราะว่าอุสสุยบัณฑิต ชอบแอบดูคนอื่นร่วมเพศกัน เกิดความรู้สึกว่าตัวเองมีส่วนรวมด้วย คล้ายกับลักเพศเพราะอาการสำคัญของลักเพศ คือ การชอบแสวงหาความตื่นเต้นหรือความสุขทางเพศจากการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์ของเพศตรงข้าม เช่น เสื้อชั้นใน กางเกงใน ถุงเท้า ร้องเท้า วิกผม ฯลฯ ซึ่งอาจใช้แค่การจินตนาการหรือใช้เครื่องแต่งกายจริง

โอบกัมมียบัณฑิต เกย์ สังเคราะห์เข้ากับทรานส์เกสส์ (แปลงเพศ) เพราะว่าเมื่อพิจารณาคุณค่าแปลที่ว่าผู้มีอวัยวะดังพิชทั้งหลายถูกนำไปปราศแล้ว (คือถูกเขาตอนเสียแล้ว) ด้วยความพยายาม ดังนั้น เมื่อตนเองไม่พอใจในอวัยวะเพศของตน แต่ต้องการอวัยวะเพศตรงข้ามกับตน จึงพยายามต้องการจะเปลี่ยนเพศ สมัยปัจจุบันการผ่าตัดแปลงเพศนั่นเอง บางคนไม่พอใจในอวัยวะเพศของตน พยายามทำงานเก็บเงินเพื่อเป็นค่าผ่าตัดแปลงเพศตามความต้องการของตน

³⁰ เรื่องเดียวกัน, น. 14.

ปักขบัณฑิตจะเข้าสังเคราะห์เข้ากับเกยคฺวิง เพราะว่าปักขบัณฑิตนี้ ในช่วงแรมเดือนดับ ในระยะเวลาช่วงนี้ จิตของเขาจะแปรปรวนไปชั่วขณะ ประมาณ 1 ปีขั (15 วัน) จิตใจของเขาจะแปรปรวนโน้มเอียงค่อนไปทางหญิง กิริยาอาการต่าง ๆ ก็จะเปลี่ยนไปด้วย แต่พอเป็นปีขัขึ้น เดือนหงาย จิตจะสงบลงกลับสู่สภาพเดิม ซึ่งเป็นเรื่องของอภิสลวิปากของการประพฤติ ล่วงละเมิดภรรยาของชายอื่นในชาติก่อน

นปฺงสกบัณฑิตจะเข้าสังเคราะห์เข้ากับกะเทยแท้/จริง เพราะว่ำนปฺงสกบัณฑิต คือ เป็นบัณฑิตมาแต่กำเนิดเช่นกับกะเทยแท้

ที่ผ่านมามีผู้วิจัยได้นำเสนอความหมายของบัณฑิตและประเภทของบัณฑิต ทั้งในมุมมองของพุทธและในมุมมองของนักวิชาการสมัยใหม่ ต่อจากนี้ไปจะศึกษาสาเหตุที่ทำให้เป็นบัณฑิต ทั้งในมุมมองของพุทธศาสนาและในมุมมองของนักวิชาการสมัยใหม่เป็นลำดับต่อไป

2.3 สาเหตุที่เป็นบัณฑิต

การจะระบุถึงสาเหตุของการเป็นบัณฑิตนั้น ไม่อาจเจาะจงถึงสาเหตุที่แน่นอนได้ แต่เชื่อว่าสาเหตุเกิดจากหลายประการร่วมกันซึ่งมีผลให้เป็นบัณฑิตได้ เพศของมนุษย์บนโลก รวมถึงสังคมไทยด้วย ปัจจุบันนี้คงไม่อาจบอกได้ว่ามีเพียงเพศชายและเพศหญิงอีกต่อไป เพราะบุคคลที่ถูกระบุให้เป็นเพศที่ 3 ในสังคมกลุ่มคนที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน ชายกับชาย หญิงกับหญิง มีการเปิดตัวและเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น เช่นข่าวเกี่ยวกับการตัดลูกอ๊อดทะของพวกชายใจหญิงและการตัดเต้านมของหญิงใจชายทิ้งเพราะพวกเขาถือว่าเป็นอวัยวะส่วนเกิน หลายต่อหลายครั้งที่คนกลุ่มนี้ถูกตีตราว่า เป็น "คนไม่ปกติ" แต่หากหยั่งลึกลงไปถึงจิตใจของความเป็นมนุษย์แล้วก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า พวกเขาก็ไม่ได้แตกต่างไปจากพวกที่เรียกตัวเองว่าเป็นคนปกติเลย แล้วอะไรเป็นสาเหตุของการเกิดเป็นบัณฑิต เพื่อความชัดเจนในประเด็นนี้ผู้วิจัยขอเสนอสาเหตุที่เป็นบัณฑิตในมุมมองของพุทธศาสนา ดังต่อไปนี้

2.3.1 ตามทัศนะของพุทธศาสนา

ในคัมภีร์พุทธศาสนา กล่าวถึงชายอาจกลับเป็นหญิงและหญิงอาจกลับเป็นชายได้ด้วยแรงแห่งบุญกุศล ด้วยแรงอธิษฐานจิต และเป็นบัณฑิตเพราะประพฤติผิดศีลข้อที่ 3 จริงหรือไม่ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอเป็นลำดับไป แต่ในคัมภีร์อรรถกถา อภิธรรมมัตถสังคหะ ได้แบ่งลักษณะและอาการของผู้หญิงและของผู้ชายไว้ไม่เหมือนกัน ดังนี้

ทรวดทรง แห่งอวัยวะมีมือ เท้า คอ และอุทรเป็นต้นของหญิงไม่เหมือนของชาย เพราะกายท่อนล่างของหญิงทั้งหลายล่ำ กายท่อนบนไม่ล่ำ มือเท้าเล็ก ปากเล็ก เครื่องหมายเป็นเหตุรู้ เนื้อหาของหญิงทั้งหลายล่ำ ปากไม่มีหนวดเครา แม้ผู้ผ่ารัดผมก็ไม่เหมือนของพวกชาย กิริยา คือการกระทำ พวกหญิงทั้งหลาย ในเวลาเป็นเด็ก ย่อมเล่นกระดิ่งและสากเล็ก ๆ ย่อมเล่นตุ๊กตา เอาดินเหนียว และปอมากโรเป็นด้าย อาการ คือการเดินเป็นต้น หญิงทั้งหลายเวลาเดินก็เดินไม่เร็ว เมื่อยืน เมื่อนอน เมื่อนั่ง เมื่อเคี้ยวกิน ก็ยืน นอน นั่ง เคี้ยวกินไม่เร็ว เวลาบริโภคก็บริโภคช้า³¹

แต่สำหรับผู้ชายจะมีทรวดทรง ลักษณะ กิริยา และอาการ ตรงกับข้ามกับผู้หญิง รูปร่าง ลักษณะ กิริยา และท่าทาง ทั้งหมดนี้ เกิดขึ้นได้เพราะอาศัย 2 ชนิด คือ รูปของหญิงและรูปของชาย ที่เกิดจากกรรมเป็นสมุฏฐาน ความเป็นหญิงและความเป็นชายนั้นรับรู้ได้ด้วยใจ (มโนวิญญาน) ทั้งรูปหญิงและรูปชายนี้ เริ่มตั้งขึ้นแต่ปฏิสนธิกาล (ตั้งแต่เวลาเกิด) ส่วนรูปร่าง ลักษณะ กิริยา ท่าทาง อุปนิสัย ใจ คอ เริ่มมีในปวัตติกาล (ในเวลาต่อมา) โดยเปรียบเหมือนเมล็ดพืชที่เติบโตเป็นกิ่ง ก้าน ดอก ใบ ในเวลาต่อมา³²

อย่างไรก็ตาม ความเป็นหญิงและความเป็นชายนั้น เริ่มขึ้นมาตั้งแต่เวลาเกิด จะเห็นได้ว่า ถ้าจะนำมาอธิบายเกี่ยวกับเรื่องชายใจหญิงหรือหญิงใจชาย พอจะทำความเข้าใจได้ว่า ชายใจหญิงหรือหญิงใจชายเกิดที่หลังในเวลาต่อมานั้น (ปวัตติกาล) แสดงให้เห็นว่าเกิดจากการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อม

ส่วนความเป็นหญิงและความเป็นชาย มีกรรมเป็นสมุฏฐานนั้น (หรือเป็นแดนเกิด) ดังที่ปรากฏในคัมภีร์อรรถกถา อภิธรรมมัตถสังคหะ ว่า

ก็ เพศทั้ง 2 นี้ เพศชายเป็นเพศสูงสุด เพศหญิงเป็นเพศต่ำ เพราะฉะนั้นเพศชายย่อมหายไป เพราะอกุศลมีกำลัง เพศหญิง ย่อมตั้งขึ้น ด้วยกุศลมีกำลังน้อย แต่เพศหญิงเมื่อหายไป ย่อมหายไปด้วยอกุศลมีกำลังน้อย เพศชายย่อมตั้งขึ้นด้วยกุศลมีกำลัง ภาวะรูปทั้ง 2 อย่างนี้ ย่อมหายไปเพราะอกุศล ย่อมตั้งขึ้นด้วยกุศล³³ เมื่อพิจารณาเนื้อความข้างบนนี้ว่า เพศชายเป็นเพศสูงสุดหรือประเสริฐนั้น หมายถึง

³¹ มหาหมกุฎราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล เล่มที่ 76, พิมพ์ครั้งที่ 4 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาหมกุฎราชวิทยาลัย, 2534), น. 240-241.

³² เรื่องเดียวกัน, น. 241.

³³ เรื่องเดียวกัน, น. 243.

ความว่าเพศชายจะหายไปต้องอาศัยอภุศลกรรมที่มีกำลังมาก ส่วนที่ว่าเพศหญิงเป็นเพศต่ำนั้น หมายถึงเพศหญิงหายไปโดยอาศัยอภุศลกรรมที่มีกำลังน้อยก็สามารถหายไปได้

ฉะนั้น เพศใดเพศหนึ่ง หายไปด้วยอำนาจอภุศลกรรมที่มีกำลังมาก หรือมีพลังมาก เปลี่ยนจากเพศหนึ่งเป็นอีกเพศหนึ่งได้ และตั้งขึ้นหรือปรากฏอยู่ก็ด้วยกุศลที่มีกำลังเช่นกัน ดังตัวอย่างกรณีเรื่องของพระโสโรยเถระ ความย่อ ดังนี้ ลูกชายของโสโรยเถระชื่อ เห็นสระของพระมหากัจจานเถระสวยงามเหมือนทองคำ จิตคิดเป็นอภุศลว่าถ้าภรรยาของเรามีสระเหมือนพระเถระคงดี เพียงแต่คิดเท่านั้นเอง เพศชายหายไปเพศหญิงปรากฏแทน นางละอายหนีไปอยู่เมืองอื่นหลายปี เมื่อนางได้ขอมาโทษต่อพระเถระเท่านั้น เพศหญิงก็หายไปเพศชายปรากฏแทนเหมือนเดิม หลังจากนั้นออกบวช จนได้บรรลุเป็นพระอรหันต์³⁴

เรื่องการกลับเพศในพุทธศาสนา เกิดขึ้นได้ด้วยอภุศลหรือกุศล และชายบางคนประพฤติก่อกรรมของชายอื่น ตายแล้ว ตกนรกด้วย กลายเป็นหญิงด้วย เกิดมาเป็นบัณฑิตหรือเป็นหมันด้วย ดังนี้

พวกผู้ชายไม่เคยกลับเป็นหญิง หรือหญิงไม่เคยกลับเป็นชาย หามีไม่ สำหรับผู้ชายที่เป็นคู่กับภริยาคนอื่น เมื่อตายแล้วจะต้องไหม้ในนรก 1 แสนปี พอกลับมาเกิดเป็นมนุษย์จะต้องเกิดเป็นหญิง 100 ชาติ เหมือนพระอานนทเถระ ซึ่งบำเพ็ญบารมีมาถึง 1 แสนกัลป์ มีอยู่ชาติหนึ่งที่เผลอไปเป็นคู่กับภริยาชายอื่น เมื่อตายในชาตินั้น ก็ต้องไปไหม้ในนรก พอพ้นจากนรกก็กลับชาติมาเกิดเป็นหญิงบำเรอชาย 14 ชาติ และเป็นหมันต่อมาอีก 7 ชาติ³⁵

เมื่อพิจารณาดูซึ่งเนื้อความที่กล่าวมาแล้ว ก็น่ากลัวสำหรับผู้ชายที่เจ้าชู้หรือแม้แต่ผู้หญิงที่ประพฤติดูในสามีของคนอื่น ตายแล้วยังต้องตกนรกหลายกัลป์ พ้นจากนั้นยังต้องเป็นหญิงบำเรอผู้ชายอีก ยังไม่พอต้องเกิดเป็นหมัน แต่หากผู้หญิงต้องการเป็นผู้ชายก็สามารถที่จะเป็นชายได้ และไม่ต้องผ่าตัดแปลงเพศเหมือนสมัยปัจจุบัน เพียงแต่เวลาทำบุญขอให้ตั้งจิตอธิษฐานให้แน่วแน่ เพื่อต้องการเป็นชายทุกๆ ชาติ ก็จะประสบความสำเร็จเป็นชายได้ด้วยการทำบุญมีการให้ทานเป็นต้น แล้วตัดความพอใจในเพศหญิง ด้วยตั้งจิตอธิษฐานว่า “ขอบุญนี้ของข้าพเจ้าทั้งหลาย จงเป็นไปเพื่อกลับได้อัตภาพเป็นชาย” ตายไปแล้ว ก็เกิดเป็นชายได้ นอกจากนั้น พวกหญิงที่ปฏิบัติดูแลสามีเป็นอย่างดี ย่อมกลับได้อัตภาพเป็นชาย แม้ด้วยอำนาจแห่งการปรนนิบัติ

³⁴ เรื่องพระโสโรยเถระ, พระอัมมปัทมสูตรกถาแปล ภาค 2 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหา มกุฏราชวิทยาลัย, 2542), น. 234.

³⁵ วิ.มหา.1/69/67.

ดีในสามี่เหมือนกัน³⁶

เมื่อพิจารณาดูเนื้อความข้างบนนี้แล้ว เวลาทำบุญให้อริษฐาน เวลาทำงานให้ตั้งใจ เพราะบุญนี้ทำให้นุญสำเร็จความปรารถนาทุกประการได้ แต่ต้องทำบ่อยๆ สิ่งสมไว้ทุก ๆ ภพ ทุก ๆ ชาติไปจึงจะสำเร็จประโยชน์ได้ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

น่าสังเกตว่า คนเป็นบัณฑิต (กะเทย) เกย์หรือทอม ในชาติก่อนเวลาทำบุญตั้งใจ ปรารถนาอธิษฐานต้องการเป็นบัณฑิตเป็นต้นก็เป็นไปได้ อย่างไรก็ตาม คนที่เป็นบัณฑิต นั้น ยังหาสาเหตุที่ทำให้เป็นบัณฑิตยังไม่ชัดเจน แต่พุทธศาสนาเน้นเรื่องกรรม ชายที่ประพฤติ ล่วงละเมิดภรรยาของคนอื่น (คือประพฤติดิดชั่ว ๆ ในศีลข้อกาเมสุมิฉฉาจาร) ตายแล้ว ตกนรก เป็นหญิง เป็นบัณฑิต

มีชาดกอยู่เรื่องหนึ่ง มีความน่าสนใจศึกษาเปรียบเทียบดูว่าพอเป็นไปได้หรือไม่ ในมหานารทกัศสปชาดก ได้กล่าวถึงอดีตของพระอนันที่ซึ่งเคยเกิดเป็นพระนางจุจาราชิตาโดย ชาตินั้น ท่านสามารถระลึกชาติในอดีตและอนาคตได้ อย่างละ 7 ชาติ ได้กล่าวถึงกรรมในอดีตชาติ ได้เคยเกิดเป็นบุตรชายนายช่างทองในแคว้นมคธ ได้คบชู้ภรรยาของผู้อื่น เพราะผลของ อกุศลกรรมที่ล่วงละเมิดภรรยาผู้อื่น ทำให้เกิดเป็นลาและถูกต้อน เมื่อเกิดเป็นลิงตัวผู้ก็ถูกนายฝูง ขบถดลู่กัณณะ เมื่อมาเกิดเป็นโคก็ถูกต้อนอีกแล้วจึงมาเกิดเป็นกะเทย จากชาติที่เป็นกะเทยได้ ไปเกิดเป็นนางอัปสรในดาวดึงส์ ครั้นจุติจากดาวดึงส์ได้มาเกิดเป็นหญิงทั้งที่เป็นเทวดาและมนุษย์ ติดต่อกันอีก 6 ชาติ การบังเกิดในภพภูมิเหล่านี้ ท่านได้สรุปว่าเป็นผลจากการประพฤติดิดทาง เพศ³⁷

จากหลักฐานที่ยกมาประกอบการอธิบายสาเหตุที่เป็นบัณฑิตตามทัศนะของพุทธ ศาสนา อาจสรุปได้ว่าเกิดจากแรงแห่งอกุศลกรรมของการประพฤติดิดล่วงละเมิดในศีลข้อ กาเมสุมิฉฉาจาร เป็นชู้กับภรรยาคนอื่น สิ่งสมไว้ยาวนานในชาติก่อน ในที่สุดเกิดเป็นมนุษย์ถึง ร่างกายเป็นชายแต่จิตใจกลับเป็นหญิง หรือถึงร่างกายเป็นหญิงแต่จิตใจกลับเป็นชาย ด้วยวิบาก กรรมที่ยังเหลืออยู่ต้องมาชดใช้กรรมในชาติต่อ ๆ ไป เพราะพุทธศาสนาสอนให้เชื่อเรื่องสังสารวัฏฏ์ ถ้ายังไม่หมดกิเลสได้บรรลุนิพพาน ต้องกลับมาเวียนว่ายตายเกิดและรับผลของกรรมที่กระทำไว้ ทั้งกรรมดีและกรรมชั่ว แล้วแต่ใครจะทำกรรมอะไรไว้

ศาสตราจารย์พิเศษ จำนงค์ ทองประเสริฐ ให้ความเห็นคล้ายกับข้อมูลที่ผู้วิจัย ได้ นำเสนอมาแล้ว ท่านกล่าวว่า พวกที่เป็นบัณฑิตเป็นผลของกรรมของตัวเอง เขาได้ทำกรรม

³⁶ เรื่องพระโสฬสเถระ, พระอัมมปทัฏฐกถาแปล ภาค 2, น. 234.

³⁷ พ.ช. 28/1260-1278/377-380.

คือประพจน์ล่องเกินภรรยาของคนอื่นในชาติก่อน พวกนี้ตายไปแล้ว ต้องตกนรกหลายแสนชาติ พอมาเกิดในโลกมนุษย์ ต้องมาชดใช้กรรมเก่า จึงเกิดเป็นบัณฑิต เฒ่าแก่ เหมือนอดีตชาติของพระอานนท์³⁸ นั่นคือสาเหตุที่เป็นบัณฑิตเฒ่าแก่ในมุมมองของพุทธศาสนา มาดูในมุมมองของนักวิชาการสมัยใหม่ จะมีมุมมองในเรื่องนี้อย่างไร ดังต่อไปนี้

2.3.2 ตามทัศนะของนักวิชาการสมัยใหม่

สาเหตุที่เป็นบัณฑิตเฒ่าแก่ ไม่มีใครสามารถหาข้อสรุปหรืออธิบายได้ถูกต้องชัดเจน ในเรื่องนี้ ต่างฝ่ายต่างวิเคราะห์ถึงสาเหตุในฐานที่มาที่ต่างกัน คือ

1) นักจิตวิทยา กล่าวว่า พฤติกรรมรักร่วมเพศตามแนวคิดของซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) เป็นผลจากความถดถอย และการตรึงแน่น พัฒนาการทางจิตใจเกิดความสับสนและการลอกเลียนแบบของเด็กที่มีประสบการณ์ที่แตกต่างกันของเด็กหญิงและเด็กชายที่มักจะลอกเลียนพฤติกรรมของพ่อและแม่ เด็กชายลอกเลียนพฤติกรรมของแม่และเด็กหญิงลอกเลียนพฤติกรรมของพ่อเป็นต้นแบบและต้องการที่จะเป็นอย่างเดียวกับแม่หรือพ่อ จึงทำให้เด็กชายอยากเป็นอย่างแม่ หรือมีลักษณะแบบแม่จึงทำให้มีพฤติกรรมแบบผู้หญิง ส่วนเด็กหญิงอยากเป็นอย่างพ่อหรือมีลักษณะแบบพ่อ จึงมีพฤติกรรมอย่างพ่อเป็นต้น อันนำไปสู่การขึ้นชอบการมีเพศสัมพันธ์แบบรักเพศเดียวกัน³⁹

มุมมองดังกล่าว อาจเป็นเพราะการพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงมาช่วยอธิบายการเกิดพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน การจัดจำแนกบุคคลว่าเป็นบุคคลที่รักเพศเดียวกันหรือรักเพศตรงข้ามก่อให้เกิดความสับสนใจในการหาสาเหตุและคำอธิบายในทางจิตวิทยาในปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง จากแนวคิดของฟรอยด์ ที่อ้างว่ามนุษย์ประกอบพื้นฐานแบบคู่หรือทวิเพศ คือ มีความเป็นชายและหญิงอยู่ในตัวเอง การปรากฏตัวตนที่แท้จริงจะแสดงออกมาเป็นแบบใด ขึ้นอยู่กับการได้รับอิทธิพลหรืออยู่ภายใต้เงื่อนไขใด นอกจากนี้ ปัญหาการจำแนกประเภทของเพศจากข้อเท็จจริงทางชีววิทยา ก็ยังบ่งชี้ให้เห็นว่าแรงขับภายในทางเพศของแต่ละบุคคลไม่ได้มีความสัมพันธ์กับอวัยวะ

³⁸ สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์พิเศษ จำนงค์ ทองประเสริฐ, ราชบัณฑิต, 13 พฤษภาคม 2551.

³⁹ ประพนธ์ สโรชมาน, “รักร่วมเพศ” วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่10 (กันยายน 2524): 262.

เพศ หรือองค์ประกอบของร่างกายเสมอไป เช่น บุคคลที่มีอวัยวะเพศเป็นชายแต่มีแรงขับทางเพศเป็นหญิงมาก ก็จะมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมไปทางหญิง⁴⁰

2) ตามทัศนะของวิทยาศาสตร์ กล่าวถึงสาเหตุที่แท้จริงของการเป็นบุคคลที่รักเพศเดียวกัน มี 3 ประเด็น คือ การขาดสมดุลทางฮอร์โมน สิ่งแวดล้อมและครอบครัว

(1) การขาดสมดุลทางฮอร์โมน

การศึกษาที่ผ่านมาพบว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดเพศหญิงเพศชาย จากการศึกษาของวิทยาศาสตร์การแพทย์เกี่ยวกับระบบการสืบพันธุ์ของมนุษย์พบว่า การเกิดเพศของมนุษย์ขึ้นอยู่กับโครโมโซมที่มีอยู่ในยีนพันธุกรรมโดยโครโมโซมที่กำหนดเพศมี 2 ชนิด คือ โดยปกติผู้หญิงจะมีโครโมโซม XX และผู้ชายจะมีโครโมโซม XY ทั้งนี้เกิดจากการแบ่งตัวของเซลล์เพศก่อนมาเป็นไข่และอสุจิจะมีการลดโครโมโซมลงครึ่งหนึ่ง โดยที่โครโมโซมในไข่ จะมีเพียง X และในอสุจิจะเป็น X หรือ Y ดังนั้น เมื่อมีการผสมระหว่างไข่กับอสุจิ โครโมโซมในไข่ที่ผสมแล้ว ถ้าไข่นั้นเป็น XX ไข่นั้นก็จะเจริญเติบโตเป็นทารกเพศหญิง ถ้าไข่นั้นมีโครโมโซมเพศเป็น XY ไข่นั้น จะเจริญเติบโตเป็นทารกเพศชาย แต่ถ้าในขณะไข่ผสมแล้วและเจริญเติบโตเป็นทารกอยู่นั้น อาจเกิดจากความผิดปกติ ในขณะที่มีการเจริญเติบโตระยะใดระยะหนึ่งจึงทำให้ทารกนั้น มีเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิดจึงเกิดเป็นกะเทยอันเป็นความพิการของอวัยวะเพศของทารกผู้นั้น⁴¹

(2) ด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะครอบครัว เกิดจากความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างเด็กกับบิดาหรือมารดาที่เป็นเพศเดียวกันกับเด็ก ทำให้เด็กไม่สามารถลอกเลียนลักษณะ และบทบาททางเพศที่ถูกต้องได้ หรือการที่บิดามารดาทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำก็อาจทำให้เด็กเกิดความเกลียดกลัวชีวิตรักต่างเพศที่เขาเห็น จึงหันไปหาความสุขทางเพศกับเพศเดียวกัน หรือแม้แต่การเลี้ยงดูผิดเพศเนื่องจากบิดามารดาไม่ต้องการเพศที่แท้จริงของเด็ก ก็อาจทำให้เกิดปัญหาร่วมเพศได้ หรือการเข้าใจผิดในความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา เช่น การที่เด็กมีโอกาสเห็นบิดามารดาร่วมเพศกันแล้วเข้าใจผิดว่าบิดากำลังทำร้ายมารดา อาจทำให้เด็กหญิงเกลียดกลัวบิดาตลอดจนผู้ชายอื่นทุกคนและหันไปหาความรักจากเพศเดียวกันซึ่งมีความนุ่มนวลกว่า⁴²

สภาพแวดล้อมด้านอื่น ๆ ที่ควรให้ความสนใจเป็นลำดับถัดมาก็คือ สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น สื่อมวลชน ซึ่งสะท้อนลักษณะของดารายอดนิยมในรูปแบบของร่วมนเพศ

⁴⁰ เรืองเดียวกัน, น. 262.

⁴¹ วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์, “การพิสูจน์เพศ (Sex Identification),” วารสารนิติศาสตร์ 4 (กันยายน 2515):130 -131.

⁴² “เดลินิวส์” (7 สิงหาคม 2547):1.

ทำให้เกิดความชื่นชมในหมู่วัยรุ่นจนนำมาเป็นแบบอย่าง หรืออิทธิพลของแฟชั่นที่ไม่แบ่งแยกชายหญิง

(3) ครอบครัว การเลี้ยงดูในครอบครัวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมรักร่วมเพศได้เช่นเดียวกัน สิ่งแวดล้อมเป็นตัวการสำคัญในการหล่อหลอมให้ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายมีพฤติกรรมที่เป็นตัวตรงกันข้ามกับตนเองถ้าเด็กชายเห็นบทบาทของแม่ว่ามีความสำคัญมากกว่าหรือเหนือกว่าหรือดีกว่าพ่อก็จะเกิดความชื่นชมในตัวเอง และเกิดอาการต่อต้านพ่อหรือเด็กหญิงเห็นว่าแม่มีลักษณะไม่เป็นมิตร ไม่นิมนวลรักลูกชายมากกว่าและห่างเหินลูกสาวก็จะเกิดอาการเฉยเมยกับแม่และทำตัวเป็นเด็กผู้ชายมากขึ้น ส่วนพ่อถ้าปฏิบัติตัวไม่เป็นมิตรหรือเป็นแบบอย่างกับบุตรชายแต่เป็นเพื่อนที่ดีต่อบุตรหญิง ก็ยิ่งส่งเสริมให้ทั้งเด็กชายเลือกที่จะเป็นแบบแม่และเด็กหญิงเลือกที่จะเป็นแบบพ่ออีกด้วย การที่เด็กมีความพึงพอใจในบทบาทของพ่อและแม่มากเกินไปหรือผูกพันกับพ่อและแม่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดมากเกินไปจะสร้างความฝังใจในเรื่องเพศของตนเองในอนาคตและจะมีพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามกับเพศของตนเองได้ เมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็อาจจะทำให้ชอบบุคคลเพศเดียวกันอีกด้วย⁴³ และครอบครัวเป็นสถาบันเบื้องต้นที่หล่อหลอมพฤติกรรมตลอดจนการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวให้รู้จักเคารพกฎเกณฑ์ต่างๆ ของสังคมและควบคุมพฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์ให้เป็นไปตามบรรทัดฐานของสังคม พฤติกรรมรักร่วมเพศเดียวกันในเพศชายว่ามีสาเหตุมาจากครอบครัวในลักษณะดังต่อไปนี้คือ

- 1) การเลี้ยงดูที่เป็นแบบปกป้องโดยได้รับการทะนุถนอมจากแม่มากเกินไป ในขณะที่พ่อเป็นคนดูแลระเบียบและห่างเหินลูกมีผลทำให้เด็กเกิดความเกรงกลัวพ่อและหันมาใกล้ชิดแม่
- 2) ครอบครัวที่พ่อแม่มีบทบาทและบุคลิกไม่เหมาะสมกับเพศของตน (ตามค่านิยมและความเชื่อของสังคม) เช่น พ่อทำงานบ้าน เลี้ยงดูลูกและให้แม่ไปทำงานนอกบ้าน
- 3) ครอบครัวที่พ่อแม่ต้องการให้ลูกเป็นเพศตรงข้ามเช่นพ่อแม่อยากได้ลูกชายเป็นผู้หญิงหรือแสดงท่าทีบ่งบอกถึงความต้องการอยากได้ลูกผู้หญิงจะทำให้ลูกชายทำตัวให้เป็นเพศตรงข้ามเพื่อเป็นที่รักของพ่อแม่
- 4) ครอบครัวที่แตกแยก ไม่มีความอบอุ่น
- 5) การที่แม่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดลูกชายคนเดียวมากเกินไป ย่อมมีโอกาสทำให้ลูกชายเป็นบุคคล

⁴³ สมโกชน์ สุขวัฒนา, “กามวิถีดาร.” ตำราจิตเวชศาสตร์ (2520), น. 261-263.

ที่รักเพศเดียวกัน⁴⁴

ดังนั้น สาเหตุสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่กล่าวถึงทั้งหมดดังกล่าวข้างต้น เป็นสาเหตุพื้นฐานสำคัญที่ทำให้เด็กสามารถถือบิดาเป็นต้นแบบและเลียนแบบลักษณะความเป็นชาย ในขณะที่เด็กหญิงสามารถยึดถือมารดาเป็นต้นแบบ และเลียนแบบลักษณะความเป็นหญิง ได้อย่างชัดเจนและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด หากสภาพแวดล้อมทางครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นที่ไม่ดีในลักษณะต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว นอกจากจะเป็นแนวทางที่เอื้ออำนวยให้ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงเกิดความสับสนในบทบาททางเพศของตนเองได้ง่ายแล้ว ก็ยังเป็นแนวทางที่ทำให้สามารถคาดการณ์หรือคาดคะเน ถึงโอกาสที่จะนำไปสู่การเกิดรักร่วมเพศได้มากหรือน้อยอีกด้วย

สรุปได้ว่า สาเหตุที่เป็นผู้รักร่วมเพศตามทัศนะนักวิชาการสมัยใหม่ คือ เกิดจากการแบ่งตัวของโครโมโซมไม่ลงตัว เมื่อมีการผสมระหว่างไข่กับอสุจิ โครโมโซมในไข่ที่ผสมแล้ว ถ้าไข่นั้นเป็น XX ไข่นั้น ก็จะเจริญเติบโตเป็นเด็กเพศหญิง ถ้าไข่นั้นมีโครโมโซมเพศเป็น XY ไข่นั้นจะเจริญเติบโตเป็นเด็กเพศชาย แต่ถ้าในขณะที่ไข่ผสมแล้วและเจริญเติบโตเป็นเด็กอยู่นั้น อาจเกิดจากความผิดปกติ ในขณะที่มีการเจริญเติบโตระยะใดระยะหนึ่งจึงทำให้เด็กนั้น มีเพศไม่ตรงกับเพศกำเนิดจึงเกิดเป็นกะเทยอันเป็นความพิการของอวัยวะเพศของเด็กผู้นั้น

สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมและครอบครัวเกิดจากความสัมพันธ์ที่ไม่ดีระหว่างเด็กกับบิดาหรือมารดาที่เป็นเพศเดียวกันกับเด็กทำให้เด็กไม่สามารถลอกเลียนลักษณะและบทบาททางเพศที่ถูกต้องได้ หรือการที่บิดามารดาทะเลาะวิวาทกันเป็นประจำก็อาจทำให้เด็กเกิดความเกลียดกลัวชีวิตรักต่างเพศที่เขาเห็น จึงหันไปหาความสุขทางเพศกับเพศเดียวกัน หรือแม้แต่การเลี้ยงดูผิดเพศเนื่องจากบิดามารดาไม่ต้องการเพศที่แท้จริงของเด็ก ก็อาจทำให้เกิดปัญหารักร่วมเพศได้

โดยสรุปมุมมองทั้งทางพุทธศาสนาและนักวิชาการสมัยใหม่ บัณฑิตเกะกะ เทย เกย์ หมายถึงผู้ชายที่ชอบชายเพศเดียวกัน ร่างกายเป็นชายแต่จิตใจเป็นหญิงหรือแสดงกิริยาท่าทางเหมือนหญิง ทางด้านประเภทของบัณฑิตเกะกะ เทย ทั้งทางพุทธศาสนาและนักวิชาการสมัยใหม่ แบ่งตามลักษณะใหญ่ ๆ มี 2 คือ ความบกพร่องทางกายภาพและความบกพร่องทางจิตใจ ส่วนสาเหตุที่เป็นบัณฑิตเกะกะ เทย ทั้งทางพุทธศาสนาและนักวิชาการสมัยใหม่มีมุมมองที่คล้ายกัน ทางพุทธศาสนาจะเน้นเรื่องผลของอกุศลกรรมคือการประพฤติดล่่วงเกินทางเพศ

⁴⁴ พันทกานต์ ดวงรัตน์, “บทบาทการสื่อสารในครอบครัวกับการตัดสินใจแปลงเพศ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), น. 34.

ในชาติปางก่อนของบุคคลนั้น ชาติต่อมาจึงเกิดเป็นบัณฑิตะกะ แต่นักวิชาการสมัยใหม่ การเกิดเพศของมนุษย์ขึ้นอยู่กับโครโมโซมที่มีอยู่ในยีนพันธุกรรมโดยโครโมโซมที่กำหนดเพศมี 2 ชนิด คือโครโมโซมที่เป็นหญิงและโครโมโซมที่เป็นชาย ที่เป็นกะเทยเพราะเกิดจากการแบ่งตัวของเซลล์เพศไม่ลงตัว แล้วอะไรทำให้โครโมโซมแบ่งตัวไม่ลงตัวกัน จึงทำให้เกิดเป็นกะเทย ถ้านามุมมองทางพุทธศาสนามาพิจารณาจะทำให้เห็นว่าเป็นผลของอกุศลกรรมเป็นต้นเหตุในการแบ่งตัวเซลล์ของเพศไม่เสมอกัน ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “กรรมจำแนกสัตว์ให้ต่างกัน” นี่แหละที่ผู้วิจัยมองว่ามีสาเหตุคล้ายกันทั้งทางพุทธศาสนาและนักวิชาการสมัยใหม่ อีกอย่างหนึ่ง พุทธศาสนาบอกว่าความเป็นเพศหญิงและความเป็นเพศชายมีมาตั้งแต่เวลาเกิด (ปฏิสนธิกาล) คนที่มีร่างกายเป็นชายแต่จิตใจเป็นหญิงหรือคนที่มีร่างกายเป็นหญิงแต่จิตใจเป็นชายนั้น เกิดขึ้นในภายหลังในเวลาต่อมา (ปวัตติกาล) แสดงว่าเกิดจากการเลี้ยงดูและสภาพแวดล้อม ซึ่งข้อนี้ก็ตรงกันกับมุมมองของนักวิชาการสมัยใหม่ที่บอกว่าเป็นกะเทยเกิดจากสภาพแวดล้อมและครอบครัว

ในบทนี้ได้กล่าวถึงความหมายของบัณฑิตะกะ ประเภทของบัณฑิตะกะ และสาเหตุที่เป็นบัณฑิตะกะ ในมุมมองของพุทธพอสรรูปได้ว่าสาเหตุที่เป็นบัณฑิตะกะเกิดจากการประทุติลวงละเมิดศีลข้อกาเมสุมิจฉาจาร (ประทุติลิตทางเพศ) ส่วนในมุมมองของนักวิชาการสมัยใหม่เกิดมาจากหลายสาเหตุ แต่อาจสรุปได้ว่าเกิดจากการแบ่งตัวของโครโมโซมไม่ลงตัว สิ่งแวดล้อมสังคมและครอบครัว

ในบทต่อไปผู้วิจัยจักได้กล่าวเรื่องราวของพระภิกษุที่เป็นบัณฑิตะกะ ในสมัยพุทธกาล มูลเหตุแห่งการทรงบัญญัติพระวินัย และสิกขาบทที่เกี่ยวข้องกับบัณฑิตะกะที่ปรากฏในพระวินัย เรื่องราวของบัณฑิตะกะในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น และในสมัยปัจจุบัน เป็นลำดับต่อไป